

sankcionirali te zakone pozneje kakor v predpisanem roku treh dni po zaključitvi parlamentarnega zasedanja. Prišlo pa je do te razveljavitve tako: ugledna rodbina ni hotela prodati svojega posestva državi, ki je hotela razširiti sanatorij. To zemljišče je bilo na to l. 1923 z zakonom konfiscirano (ali mogoče samo razlaščno). Zakon pa je bil od guvernerja sankcioniran šele dva tedna po zaključitvi parlamenta. Prizadeta rodbina je pred vrhovnim državnim sodiščem izpodbijala veljavnost zakona in pri tej priliki je sodišče razveljavilo vse zakone, ki so bili od tega časa (1923) naprej sankcionirani prepozno. (Sicer pa je zakesnitev tako kratkoročne sankcije za ogromno število produciranih zakonov razumljiva). Kakor časopisi poročajo, je imela omenjena razsodba neprijetne posledice. V enem mestu so bile odgodene plače sodnim uradnikom, v drugem so se ustavile priprave za volitve. Radi te situacije je guverner pozval parlament na posebno zasedanje; pričakujejo, da bo parlament vse saniral, samo rabil bo precej časa za to.

Književna poročila.

Dr. Eberl E. — Dr. Sajovic R.: Dodatek III. najnovejšega Neumannovega komentarja k izvršilnemu redu: Izvršilni red glede svoje uporabe na ozemlju Jugoslavije. Str. 1504—1606.

Zaključni zvezek znanega Neumannovega komentarja o izvršilnem redu z dne 27. maja 1896 prinaša kot plod večmesečnega marljivega dela dveh odličnih sodnikov praktikov gospodov dr. Eberla in dr. Sajovica na več kot 100 straneh podroben pregled vseh izprememb, ki jih je doživel izvršilni red v naši državi neposredno ali vsaj posredno. (»norme, ki obravnavajo sicer povse tuje snovi, a posegajo vendar v poedinih določbah v izvršbo«) po novo nastalih zakonitih in drugih obveznih predpisih. S tem pa je združen tudi obširen pregled judikature in naše jugoslovanske literature, tikačje se uporabe in pomena določb izvršilnega reda. V svojih uvodnih besedah redaktorja skromno opozarjata, da jima je pri obilici snovi v prvem oziru ta ali oni važni predpis zdrknil izpod prstov in ni bil omenjen, česar pa pisec teh vrstic ni mogel izslediti. Ravno narobe, upoštevanj so celo že prevažni zakoni, izišli po 6. januarju 1929 do srede leta 1929, ki globoko posegajo v vse pravno življenje in pravosodno poslovanje v naši državi.

Delo je zgrajeno po vzorcu Krek-Škerljevega tolmačenja civilno-pravdnih zakonov na našem ozemlju in se pogostokrat nanj sklicuje v izogib ponovitvam. Krek-Škerljev tolmač pa obsega le razdobje naše zakonodaje do konca junija 1927, tu najdeš sedaj dopolnitev prav do srede letošnjega leta.

Obširno se delo, koj početkom peča pregledno z medpokrajinsko pravno pomočjo v izvršilnih stvareh, a o vseh seri spadajočih vprašanjih

je še nadalje pri razgovoru poedinih določb izvršilnega reda razpravljano. Z določbo § 105 zakona o ureditvi rednih sodišč z dne 18. januarja 1929 naj bi bili končno odpravljeni vsi dvorni in kolebanja judikature. Tu prihajajo glede primerov, ker utegne vendarle še priti do odklonitev zaprosb za pravno pomoč ali predlogov v izvršilnih stvareh Eberl-Sajovičeva izvajanja do navideznih nasprotstev z naziranjem prof. dr. Lapajneti v njegovi občeznani knjigi (str. 374 nasl.). Povsem je pravilno mnenje, da so od prevrata sem v posameznih pokrajinah kraljevine Jugoslavije pač še v veljavi in uporabi vsebinsko kolikor toliko medsebojno se razlikujoči zakoniti predpisi, da pa je pogrešno govoriti še sedaj o baje še veljavnih »avstrijskih«, »madjarskih« ali tudi o »hrvatskih« zakonih. Gorostasno pa je prav za prav, če smatramo pokrajine naše države, kjer so zakoni opisane vrste še v veljavi, medsebojno kot pravna inozemstva. Tudi pri sedanjem pravnem stanju in še obstoječih različnih pravnih področjih v naši državi ne bi smelo prihajati v poedinih pokrajinah edinstvene države do izvršnih odločb, ki očitno kršijo veljavno pravno stanje v drugih pokrajinah te države, kjer naj bi se taka odločba z izvršbo udeležila. Smatramo še posebej, da so ona določila enega izmed gornjih, teritorialno omejeno veljavnih zakonov, ki imajo izrečno v mislih le inozemstvo, prišla ob veljavo napram vsemu drugemu ozemlju in njegovim prebivavcem naše države. (Tako n. pr. ni več pri nas uporabljiva določba § 67 konk. r. veljavnega v Sloveniji napram ozemlju naše države, kjer sta v veljavi prejšnji hrvatski, madjarski, srbski ali bosansko hercegovinski stečajni zakon.) — Na vire o meddržavni izvršilni pravni pomoči je opozorjeno izčrpno v opombah k §§ 79 nasl. izvrš. r.

Na strani 1527 je razgovor o vplivu čl. 25, 62 zakona o sodnikih rednih sodišč 8. januarja 1929 na sindikatni zakon 12. julija 1872 drž. zak. št. 112, ki ga po naši vrhovni judikaturi ni že odpravil čl. 18 bivše ustave. Pritrditi je naziranju, da je sindikatni zakon ne le v svojih materialno pravnih določbah, temveč povse in z vsemi ž njim v zvezi stoječimi predpisi sedaj vsekakor razveljavljen.

K čl. XXVII. uvod. zak. k izvrš. r. je opozorjeno na novo ureditev pri odločevanju o kompetenčnih konfliktih (§ 104 zak. o ured. red. sodišč in zak. 6. februarja 1929 Služb. Nov. št. 35).

Važno je, da naše delo obširno in izčrpno našteva vse zakone in naredbe (posebno tudi zakon o neposrednih davkih in njegov pravilnik), ki urejujejo izvršbo radi izterjave javnih davščin in dajatev vsake vrste. Navedeni so nadalje (k čl. IV. in V. uvod. zak. k izvrš. r.) vsi zakoniti novi predpisi v naši državi, tikajoči se izvršitvenih privilegijev ali zakonitih omejitev izvršbe, osobito po prisilni obremenitvi ali odprodaji zemljišč. Zamotano snov sta avtorja obdelala k čl. VI uvod. zak. k izvrš. r., ko razpravljata o vseh onih pri nas veljavnih določbah, ki urejujejo izvršbo na prejemke državnih uslužbencev, državno prometno, osobje, vojaške in orožniške uslužbence, duhovne in druge javne na-

meščence ter upokoјence naštetih slojev. Omeniti je pri tej priliki, da ima načrt novega edinstvenega zakona o izvršbi in zavarovanju za ceio državo (§§ 234 nasl. nač.) iz l. 1928, ki ga omenjata tudi avtorja) podrobne določbe o izvršbi na prejemke vseh državnih ter drugih javnih uslužbencev bodisi aktivnih, bodisi upokojenih in v zvezi s temi določbami tudi one, ki veljajo glede izvršbe na prejemke trajno v privatnih službah nameščenih. Vse te bodoče določbe pa potrjujejo pravilna naziranja naših komentatorjev dosedanjega pravnega stanja v tem poglavju in sploh pri naštevanju zakonitih predpisov socialno skrbstvene vsebine v zaščito zavezancev ter njih imetja.

Vpliv novejših zakonov in judikature v naši državi na določbe izvršilnega reda je še posebno izčrpno opisan pri razgovoru o §§ 15 (izvršba zoper državno blagajno), 122 (predpisi o rentnem davku), 295 (državno računovodstvo z ozirom na zakon o vrhovni državni upravi 31. marca 1929 Služb. Nov. 78/XXXII), 331 (gostilniške in kavarniške koncesije).

Opozoriti bi bilo še na marsiktero stran izbornega dela, vendar bi s tem ta razgovor postal preobširen. K sklepu smelo trdimo ravno glede na gornje točke tega dela, da tudi po uveljavljanju edinstvenega zakona o izvršbi in zavarovanju za celo državo temu delu ne bo ostal zgolj znanstvenozgodovinski pomen, temveč da bo obdržalo mnogotrajnejšo vrednost za praktičnega pravnika. Sicer se bo novi zakon predvidoma še v mnogo večji meri naslanjal na sedaj pri nas veljavno izvršilno pravo, nego kaže načrt tega zakona iz leta 1928. Razen tega ne bo besedilo tega novega zakona ali kakega uvodnega zakona k temu nudilo nikakega pregleda o onih predpisih deloma drugih smeri in vsebine, ki bodo obdržali svoj vpliv na posamezne panoge izvršbe.

Škoda le, da ta del Neumannovega komentarja k izvršilnem redu ne bo izdan v posebni ceneni knjigi, kakor predlanskim Krek-Škerlijev podobni oris.

Dr. Edvard Pajnič.

Dr. Solovjev Aleksander: Zakonodavstvo Stefana Dušana, cara Srba i Grka. Druga knjiga Skopskog naučnog društva. (Skoplje 1928. Str. VI. + 348.

Ne Dušanov zakonik, ampak celokupno zakonodavstvo carja Dušana je predmet, ki ga obdeluje honorarni profesor za slovanska prava v Beogradu dr. Solovjev v oznanjeni knjigi. Od leta 1923 se je bavil s temi vprašanji; sedaj je poklonil Jugoslovenom zreli sad svojih znanstvenih raziskavanj.

V uvodu se je S. dotaknil tudi učbenika o Dušanovem zakoniku iz peresa podpisanega poročevalca in ga označil kot »najbolju i najiscrpljivju analizu svih odredaba Duš. Zakonika (u uporedjenju sa pravnim odnosima germanskog naroda).« Ali ta učbenik se je hotoma naslanjal zgolj na Duš. zak. in to samo na Novakovićevo izdajo, ker je zasledoval v prvi vrsti didaktične svrhe. S. pa se je lotil velepomembnega problema

kritične ugotovitve zgodovinskega obeležja Dušanovega zakonodavstva vobče in preko vseh doslejšnih izsledkov drugih znanstvenikov. Tu sem spadajo problemi, kdo, kdaj, kako, zakaj je izdal Sintagmat Matije Vlastara in njega skrajšano obliko, dalje Zakon blagovernega carja Justiniana, kako so nastali prepisi Dušanovega zakonika, v kakšnem razmerju stoje vsa ta pravniška dela med seboj in kako naj se njih praznine izpopolnjujejo. Izsledki, do katerih je prišel S., so presenetljivi! Potrebovali bi okvira precej dolge razprave, ako bi hoteli vsaj približno označiti pota, po katerih nas vodi v knjigi. Poslučuje se paleografsko - historične in pravniške razlage. Naj zabeležimo nekoliko važnejših njegovih trditev, ki se nam prikazujejo kot nove pridobitve jugoslovanske pravne zgodovine.

S. poblija zelo razširjeno misel, da so vsi prepisi izgubljenega izvirnika Dušanovega zakonika »plod zdravih, pa brezposelnih redovnikov«. Res je, da je nekoliko prepisov nastalo od 15. stoletja dalje na ta način; to so prepisi, ki so nastali z mehaničnim prepisovanjem. Glavne variante, ki morajo veljati za najstarejše rokopise, pa so nastale na drugačen način takoj po izdaji prvega dela Duš. zak. l. 1349 (Skoplje), še preden je prišlo do izdaje drugega dela l. 1354 (Seres), in sicer v logofetovi pisarni, ki je imela nalogo, da preskrbi vsem sodnikom po Dušanovi državi prepise (str. 43). (Tu bi bil torej nakazan pot evoluciji, po katerem so se prepisi popravljali, nazor, ki ga je podpisani v svojem učbeniku (str. 7) že slutil, čeprav ni mislil na tako ozko odmerjeno dobo 6 let (1349—1354). Isti pojav nam je pač znan tudi pri naših domačih gorskih bukvah; tu se je vršilo prepisovanje takisto po novih potrebah, o katerih je odločal naročitelj prepisa (obenem prevoda). Kot glavni dokaz za svojo trditev uveljavlja S. dejstvo, da se tičejo vse variante v starejših prepisih izključno le prvega dela Dušanovega zakonika (§§ 1—135).

Še presenetljivejše je dejstvo, da se Dušanov zakonik v vseh starejših prepisih — čijih starost razvršča S. nekoliko drugače kot Novaković, — nahaja skupno s skrajšano obliko Sintagmata Matije Vlastara in Justinianovega zakona v istem zborniku. Iz tega in še iz drugih stvarnih dejstev sklepa S., da je bila že iz za dobe carja Dušana skupina skrajšanega sintagmata, Justinianovega zakona in Dušanovega zakonika eno samo enotno zakonodajno delo. Kot glavno težnjo Dušanovega zakonodajstva pa označuje S., »da se u novom carstvu učvrsti pravni red Bizantije, da se svojim grčkim podanicima Dušan prikaže ne kao uzurpator, nego kao legitiman car i da se time olakša put ad acqui- rendum totum imperium Constantinopolitanum« (str. 75). Sintagmat Matije Vlastara je prevzel Dušan, da si pridobi simpatije Solunčanov, kojim je služil pri pravosodstvu kot pravna knjiga (str. 78). »Za sud carski« pa je dal Dušan napraviti skrajšani izveček iz srbskega prevoda sintagmata, ki je bil spisan v grškem jeziku. Po S. mislih je bil Justinianov zakon, ki je urejeval zlasti vprašanja agrarnih razmer, že pred Dušanovim vladarstvom v veljavnosti. S. označuje kot »verjetno«, da so bili vsi trije zakoni: skrajšani sintagmat, Justinianov zakonik in Dušanov zakonik

(prva polovica) že na saboru v Skoplju l. 1349 prečitani in proglašeni kot »obavezan zbornik pravoslavnih zakona«. V hilendarskem prepisu, ki se je smatral za izgubljen, pa ga je l. 1925 S. našel, enako tudi v rakovaškem prepisu stoji še pred pričetkom prepisa skrajšanega sintagmata na čelu zbornika naslov, ki proglašja tudi to pravno delo naravnost za zakonik carja Dušana.

Nadaljnja Solovjeva raziskavanja veljajo vsebini vseh treh sestavin enotnega Dušanovega zakonodavstva in služijo v podporo navedene glavne teze. Odlikujejo se po blagodejni jasnosti navzlic veliki akribiji ter razodevajo vsestransko popolno obvladanje snovi. Tu je S. sestavil popoln sistem skupnega prava po vseh treh večkrat označenih delih, ki ne prikazuje tako rekoč nobenih praznin, ki smo jih morali ugotoviti v Dušanovem zakoniku zlasti na polju zasebnega prava. To se nam zdi najjačji argument za Solovjevo glavno tezo.

S. je dal s svojim delom proučevanju jugoslovanske pravne zgodovine čvrst temelj, ki ga je zgradil na podlagi novih dejstev. Verjetnost njegovih tez prihaja mejam znanstvene absolutne resnice že tako blizu, da je vprašanje opravičeno, ali se bodo dale te meje še dalje pomakniti. Vsekakor si je stekel zaslug, za koje mu mora biti pravna zgodovina Jugoslovancev iskreno hvaležna.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Pirkmajer Otmar: Zakon o državljanstvu z razlago. Maribor, 1929. Samozaložba. Cena 80 Din.

Teško pričakovani zakon o državljanstvu je bil naposled sklenjen na seji narodne skupščine dne 4. avgusta 1928, sankcioniran dne 21. septembra in v Službenih Novinah razglašen dne 1. novembra. Ni tu mesto, da bi obširno govorili o vrlinah in hibah zakona samega, pač pa moramo opozoriti naš pravniški svet na pričujoči Pirkmajerjev komentar, ki je izšel baš za časa in bil res nujno potreben, da tolmači pravnikom in lajikom čestokrat komplicirane in kazuistične, semtertja tudi nejasne določbe zakona. Zakon je našel v osebi dr. Pirkmajerja temeljitega interpreta, saj je avtor v izdatni meri sodeloval ob stvarjenju tega zakona. Zato najdemo v njegovih pripombah in tolmačenjih mnogo gradiva, ki nam pojasnjuje genezo zakona vobče, a daje pri posameznih paragrafih zakona migljaje za zakonodajčevo namero, tako da ta pojasnila dokaj olajšujejo pravilno ocenjevanje konkretnih določb. Vendar bi si bili želeli v nekaterih točkah komentarja podrobnejših pojasnil.

Možnost dvojnega državljanstva, ki se razpravlja v § 2, bi se bila lahko izčrpnije obravnavala. Ta možnost ne velja namreč le pri Madžarski in Rusiji (koder se prejšnje državljanstvo ne izgubi že s pridobitvijo državljanstva teh držav), ampak tudi drugod, ker se pri nas izgubi državljanstvo redoma (izjeme so v §§ 32 in 33) z izpustom, to je: s konstitutivno deklarativnim upravnim aktom. Če in dokler se ta akt ne izda, velja dotična oseba, ki si je med tem lahko že drugod pridobila

državljanstvo, še vedno za našega državljana. Pripomba k § 27 se mora rektificirati tako, da se z določbami novega zakona o državljanstvu zavre ne toliko dvojno državljanstvo, kolikor apolitizem. Saj ovirajo precej komplicirani postopek 3 poglavja in pa visoke odpustne takse (tarifna postavka 59 taksnega zakona: 600 Din!) izgubo našega državljanstva, ne da bi ovirali pridobitve tujega, zlasti glede onih držav, ki za pridobitev njih državljanstva ne postavljajo suspenzivnega pogoja odpusta iz prejšnjega državljanstva. Kako naj naša civilna in vojaška oblastva zgolj na podstavi § 2 zakona z uspehom zavrejo, da bi se mogel nekdo okoristiti s tujim že pridobljenim državljanstvom, zlasti če biva v tujini, ni povsem jasno.

V pojasnila k zadnjemu odstavku § 12 se je vrinila majhna pomota. Namesto: »ako so se rodili na našem ozemlju ali prebivajo na njem vsaj tri leta«, bi v smislu zakonskega besedila moralo stati: »prebivajo v kaki občini tega ozemlja vsaj tri leta«. To je tudi v skladu s členom 32, odstavek 3 Uredbe za izvrševanje zakona o državljanstvu, ki govori celo o nastanitvi, torej o trajnem prebivanju v dotični občini.

Pri § 12 pogrešamo v komentarju nadalje pojasnila, v kateri občini se pridobi domovinstvo v smislu tega paragrafa: ali v občini, kjer »stanujejo« dotične osebe, torej v občini zadnjega bivališča ali v oni občini, kjer so si pridobile zakoniti pogoj triletnega bivanja. Kaj potem, če je več takih občin?

Pri § 16, odstavek 3 zakona je nejasno, kateri pritožni rok naj velja, ker določa § 28 Uredbe 15dnevni rok le za primere § 13 odnosno § 15 zakona. Ali naj se tolmači rok po analogiji teh paragrafov?

V §§ 22 in 23 obravnava zakon »izstop« iz državljanstva. Ta pojem, ki ga zakon ne pojasnjuje, bi bili želeli precizneje obravnavanega v pojasnilih; zlasti glede na pravne učinke tega »unilateralnega« akta. Zdi se, da gladki prenos tedaj še veljavnega določila člena 20 ustave metodiki zakona ni bil baš v prilog. Če § 21 zakona izstopa ne navaja kot činjenico, ki povzroča izgubo oziroma prenehanje državljanstva, čemu potem pogoji § 23? Ali more oni, ki je izpolnil vse te pogoje, s pridom uveljavljati, da ni več državljan? Če ne, sta bila §§ 22 in 23 nepotrebna, odnosno bi se morali prenesti pogoji § 23 v § 26. Tega pomislekov tudi pojasnila pri §§ 22, 24 in 26 ne morejo povsem razpršiti. Pri § 26 se sicer poudarja, da je za pravilno izstopanje potreben formalen odpust iz državljanstva, torej pristanek države. Vendar na drugi strani ta odpust ne znači sankcijo izstopa, kajti »oseba, ki je izpolnila svoje obveznosti proti državi, lahko svobodno izstopi«. Brez odpusta so n. pr. prenehali biti naši državljani oni, ki so si po mirovnih pogodbah pridobili tuje državljanstvo (§ 56, zadnji odst. zakona). Po vsem tem se nam zdi, da je tu zasidrana pravica vsakega državljana in da ima oblastvena rešitev po §§ 26 le deklaratoričen pomen, da so pogoji izpolnjeni, ne pa značaj konstitutivne odločbe, donešene po svobodni oceni.

Pri § 36 se izvajanja komentarja očitvidno nanašajo na § 33, ne pa na § 32, ki je ondi citiran. V resnici se je tu prevzela v zakonsko besedilo pričujoče knjige tiskovna pomota, ki jo opažamo tudi v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti. Izvirno besedilo § 36 v Službenih novinah z dne 1. novembra 1928 se namreč glasi: »Lice, koje je izgubilo državljanstvo po § 33, gubi sva svoja prava« itd.

V § 41 je določeno, da pridobe osebe, o katerih govorita §§ 39 in 40, z dnem odločbe ministrstva za notranje posle iznova državljanstvo. S tem pa je v navzkrižju člen 66, točka 4 Uredbe, po kateri naj bi prosilec že z dnem zahteve pridobil iznova državljanstvo. Ali gre morda za tiskovno pomoto?

V komentarju k § 53 točka 2 ni podrobnejše obrazloženo, zakaj vsebuje ta točka tudi slučaje priznavanja državljanstva po členu 3 manjšinskega zakona, ker se zdi, da so navedbe mirovnih pogodb v § 53 točka 2 taksativne. Ali naj se veljavnost manjšinskega zakona morda izvaja iz pasusa »skladno z določbami teh pogodb«?

Določba § 53 točka 3, ki govori o sprejemu z naturalizacijo, ni povsem jasna. Komentar zastopa mnenje, da se v njej uveljavljajo odločbe, ki so se izdale na osnovi pokrajinske zakonodaje. Po tej zakonodaji, zlasti po § 29 O. d. z. pa si tujec pridobi državljanstvo tudi že z vstopom v javno službo, torej brez odločbe. V resnici je bilo po ujedinenju mnogotakih oseb, ki so vstopile v javne službe kraljevine, položile prisego, dobivale plačo, vršile svojo službeno dolžnost ter veljale brez posebne odločbe za redne državljane baš na podlagi te določbe. Po besedilu § 61 zakona bi veljali do dne, ko je stopil ta zakon v veljavo, na raznih pravnih območjih vsi prejšnji pravni predpisi glede državljanstva. To bi bilo tudi v skladu z načelom pravne kontinuitete, izraženem v členu 134, t. I Ustave: pri nas še posebno v naredbi celokupne narodne vlade z dne 14. novembra 1918 Ur. št. 111 t. II.

Toda zakon tega, kakor vse kaže, ne priznava. Po § 1 veljajo namreč glede državljanstva, torej glede priznavanja državljanstva po uveljavljanju tega zakona izključno določbe tega zakona; nihče se torej od 1. novembra 1928 naprej ne more pozivljati naj stare zakone, ako se določbe novega zakona same ne pozivljajo nanje. Ker tudi sporna točka 3 § 53 ne govori o njih, bi morali n. pr. oni državni upokoenci, ki so bili upokojeni, preden so dovršili 2 leti naše državne službe, ako jim ni moči uveljavljati državljanstva po § 53 točka 1 ali 2, prositi za reden sprejem v naše državljanstvo.

Pri točki 4 § 53 bi bilo dobrodošlo pojasnilo, kako naj se računa pogoj iz § 12, točka 2, to je dopolnjeno 21 leto. Kateri trenutek naj bo odločilen, ali oni, ko je stranka prvič zaprosila za državljanstvo bodisi tudi le po opciji ali pa šele dan prošnje za državljansko izkaznico po tem zakonu ali pa celo rok 1. novembra 1928, o katerem govori ta točka.

Tudi v točki 6 § 53 je dokaj nejasnosti. Ali naj se tudi za te prošilce zahtevajo pogoji dovršenega 21. leta, ali dobrega vedenja ali gospodarske trdnosti, kakršni se zahtevajo od Jugoslovenov? Če ne, bi bili tujerodni Slovani na boljšem pred domačim plemenom. Ali je računati 5 letno bivanje od 1. nov. 1928 nazaj? Ali mora biti 5 letno bivanje dovršeno že 1. novembra 1928 ali pa vsaj do zadnjega roka za vložitev prošnje?

Pri zadnjem odstavku § 53 je določeno, da si pridobe osebe, za katere se ugotovi državljanstvo po točkah 4 do 8 tega paragrafa, domovinstvo ali v občini, ki jim je sprejem v svojo zvezo zagotovila ali pa v oni občini, kjer stanujejo: V komentarju pogrešamo pojasnila, ali je s to določbo derogiran pri nas veljavni § 10 domovinske novele, po kateri zadobe državni uradniki domovinsko pravico v oni občini, kjer je stalni sedež njihovega urada. Če je derogiran § 10 dom. novele, potem bi še veljavni domovinski zakon ne veljal za vse enako. Kaj velja, če se uradnik, ki si je po § 53, zadnji odstavek novega zakona, pridobil domovinstvo v občini, kjer stane, premesti ali celo, če se samo preseli v drugo občino, ki pa ni občina njegovega uradnega sedeža. Kako tedaj, če mu je kaka občina zagotovila domovinstvo, uradnik pa sedaj služi v docela drugem kraju?

Iz vsega tega je razvidno, da je sedanje stanje nevzdržno in da se mora kot spopolnilo k zakonu o državljanstvu v najkrajšem času izdati enoten domovinski zakon, ki bo uredil vsa ta pereča vprašanja.

Navedli smo nekaj primerov, ki kažejo, kako še praksa ustvarja pri oživetvorenju zakona vedno nova vprašanja, ki jih morda niti zakonodajec niti komentator ni predvideval.

Pričujoči komentar k zakonu o državljanstvu vsebuje razen zakona, izvršilne uredbe z dne 1. januarja 1929 in internih navodil ministrstva za notranje posle z dne 5. januarja 1929 tudi določbe mirovnih pogodb z Avstrijo, Ogrsko in Bolgarsko in na njih podlagi izdanih uredb in naredb, nadalje pa tudi sem spadajoče določbe rapalske, nettunske in beograjske pogodbe ter konvencij rimskih konferenc o državljanstvu in pokojninah.

Tem je avtor še pridal zakon o varstvu manjšin z dne 19. junija 1920 in pri nas veljavne zakone o domovinstvu.

Knjiga bo zelo dober pripomoček ne samo upravnim in sodnim oblastvom, ampak tudi številnim zasebnim interesentom, katerih državljanstvo je ali sporno ali pa še neurejeno.

Dr. R. Andrejka.

Dr. Plaut Paul: Die Zeugenaussagen jugendlicher Psychopathen. — Ihre forensische Bedeutung. Ferdinand Enke, Stuttgart. 1928. Str. 86.

Studija, ki zasleduje tudi didaktične svrhe, odklanja stališče W. Sterna, da naj se pritegujejo psihologi v večji meri kot doslej k zasliševanju mladoletnih eksplorandov (gl. o tem na š^o prikaz Sternove studije: *Jugendliche Zeugen in Sittlichkeitsprozessen*, Sl. Prav. 1927, str.

87, 88). Zanimivo je, da so na Saksonskem že po Sternovi studiji uvedli zaprisežene izvedence za izpovedbo otrok. Dotična naredba just. min. z dne 3. januarja 1928 je v Plautovi studiji per extensum natisnjena. V obče prinaša Plaut predvsem razna mnenja drugih avtorjev glede popisa psihopatije in prihaja do zaključka, da psihopat ni na umu bolan. Nato razpravlja, ozirajoč se istotako na mnenja drugih, o verodostojnosti in lažnivosti psihopatičnih otrok, omenja čisto na kratko vplive umazane književnosti in kina na duševno razpoloženje otrok, njegov zaključek pa je, da ne gre šablonski presojevati pričevalno sposobnost otrok. V naslednjem poglavju prinaša petero primerov iz forenzične prakse, od katerih se gibljejo vsaj štirje izrazito na polju seksualnih zločinov. Ali baš analiza teh primerov se nam v primeri z izidom pravde ne zdi vedno — posrečena. Plaut pride na koncu studije do istega sklepa, kakor smo ga v Sl. Pr. 1927 na str. 87 navedli, namreč, da je nujno potrebno psihološko šolanje sodnikov, dodaja pa še na novo, da je isto potrebno tudi — za psihiatre.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Zimmerl Leopold: Zur Lehre vom Tatbestand (Übersehene und vernachlässigte Probleme). Schlettersche Buchhandlung, Breslau 1928. Str. VIII+162.

Podnaslov te knjige zadene v živo. Kdor hoče o vprašanih iz občega dela kazenskega zakonika dobiti informacije, da mu pomagajo rešiti konkretni problem, ki mu dela preglavice, poseže rad po komentarju ali po sistemu, pa išče in išče, slednjič pa ozlovoljen odloži debelo knjigo, rekoč, saj nikoli ne najdeš, kar iščeš . . . Oznanjeno delo pa ima resnično toliko prezrtih ali zanemarenih problemov nabranih, da se znači baš za prakso kot vprav odlični znanstveni pripomoček. Ako bi hoteli navajati najvažnejše dokaze za to trditev, morali bi kar zapored prepisavati stran za stranjo. Naj torej le nakažemo smernice po glavnih vprašanjih. Razpravlja se o poedinih objektivnih in subjektivnih elementih dejanskega stanu, kjer se ozira na namerne, tendenčne in izjavne delikte; o nedopolnjeni udeležitvi dejanskega stanu; o nasnovanju, deležnosti in slednjič o dejanskih stanih glede očuvalnih sredstev. Številni nazorni primeri pospešujejo razumevanje; citati iz drugih pravnoznanstvenih knjig ali razprav pa dajejo pisatelju priliko, da izbira, prebira in slednjič postavi svojo premišljeno trditev. Morda se dá v tem ali drugem primeru njegovi rešitvi oporekati; ali ves material, pokazan po praktičnih primerih in po mnenjih drugih modernih pravnih znanstvenikov, olajšuje znatno lastno ustvaritev pravilne sodbe. Ne samo kriminalisti, tudi civilisti utegnejo pridobiti v oznanjenem delu spričo njegove bogate vsebine za svojo stroko dober kažipot po zamotanih pravdah, če gre za vprašanje krivde ali protipravnosti. Mislimo, da se ne motimo, če rečemo: Od pisatelja, ki je spisal to knjigo kot svoj prvenec, smemo pričakovati, če ostane na ubrani poti, še številnih plodov resnično kritičnega duha.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Ullmann Johannes Gottfried: Das Strafrecht der Städte der Mark Meissen, der Oberlausitz, des Pleissner, Oster- und Vogtlandes während des Mittelalters. Verlag von Theodor Weicher, Leipzig, 1928. Str. VIII+100. Cena 5 M.

Dober del navedenih pokrajin je bil v srednjem veku še gosto naseljen s slovanskim ljudstvom, seveda — v mestih je prevladoval germanski živelj. Ipak mora kazensko pravo srednjega veka teh mest baš nas zanimati, ki smo bili nekako na sredi pota med Severnimi in Južnimi Slovani. Avtor nam podaja pravcato sistematično zasnovano zbirko kazenskopravnih norm od splošnih pojmov o krivdi, krivdnih oblikah, poskusu, zmoti itd. do kazni in zastaranja kaznovalne pravice, nato pa še pestro sliko posebnih dejanskih stanov za razne zločine. Pri tem citira tako rekoč za vsak svoj stavek listinski vir. Z ozirom na starost virov bi se morala doba veljavnosti od avtorja prikazanega kazenskega prava v naslovu utesniti na zadnja tri stoletja srednjega veka. Z velikansko pridnostjo in najnatančnejšim izkoriščanjem listinskih virov sestavljena slika prikazuje seveda precejkrat tudi pobijajoče se norme, kar je posebno značilno za srednjeveško pravo. Spričo tega vsega bo prikazana monografija trajne vrednosti za primerjajoče pravo. Tudi za našo slovensko pravno zgodovino nam nudi mnogo važnih odkritij. V tem naznanilu seveda ne moremo o njih obširno poročati. Pač pa smemo morda navesti, da je bil hišni gospodar v nemških mestih po Ullmannu odgovoren za vsa dela in opustitve svojih hišnih sodrugov (str. 10), dočim velja to po našem pravu izrazito le še za manjše zločine tistih, ki živé ob njegovem kruhu pod njegovo streho. Kdor potegne nož, ali kdor nasprotnika »preteče«, se kaznuje zelo strogo; (str. 13, 89) po naših gorskih bukvah je stvar tudi kazniva, ali mnogo manj. Za naše »besednike« imamo predhodnike v institutu »der Vorsprecher« (str. 98). Kazen, ki jo navaja slovenska narodna pesem, češ, zaradi neplačanega krajcarčka bil je kmetič vržen v »turn«, se nahaja seveda tudi v poznem srednjem veku v mestih sredi Nemčije; ali dočim se je pri nas zvala z germansko izposojenko »turn«, imenujejo jo nemški mestni arhivi med drugim tudi s »temnitze« — ali »Tumzen« (str. 41), kar je bržčas isti izraz, vsekakor pa slovanskega porekla.

Ti pabrki naj zadostujejo za podporo naše trditve o važnosti in zanimivosti prikazanega dela tudi za našo pravno zgodovino.

Dr. Metod Dolenc.

Bylofi Fritz: Volkskundliches aus Strafprozessen der oesterreichischen Alpenländer mit besonderer Berücksichtigung der Zauberei- und Hexenprozesse 1455 bis 1850. Walter de Gruyter & Co., Berlin und Leipzig 1929. Str. 68. Cena 8 mark.

Pri nas Slovencih imamo v »Časopisu za zgodovino in narodopisje« (Maribor) znanstveni organ, ki se bavi tudi z narodopisnimi stvarmi. Zato ne bo odveč, če prikažemo zbirko znanstveno podanih odlomkov,

ki izvirajo tudi iz slovenske Štajerske, zlasti iz Ptujja, Šoštanja, Celja, Brežic. Brez dvoma je taka znanstvena zbirka potrebna in spričo težke dostopnosti snovi ter mučnega prepisovanja stare nemščine — en sam vir je latinski — zaslužno delo. Nekoliko čudno pa se nam zdi, če se v opazkah slovenske besede (n. pr. Neža, poganci) označujejo za »slavisch«, namesto »slovenisch«. Največji del virov je iz 17. stoletja, iz 19. stoletja samo eden. Od »Kolomonovega žegna« iz l. 1795. pa do leta 1850 (zagovorilo božjasti) sploh ni nobenih virov navedenih. Da zbirka ne obsega primerov, ki so zabeleženi iz 18. stoletja v slovenskih spisih, dasi so primeri v nemščini napisani, je občutna vrzel. Če spadajo viri iz Celja, Brežic itd. v zbirko, bi morali priti tudi še drugi z Gorenjske, Dolenjske vanjo. Tudi pogrešamo uvoda, ki bi opredelil vire po vidikih, kaj spada v kriminalno, kaj v sociološko, kaj v zgolj folkloristično skupino in kakšen pomen imajo za pravo ali za prosveto.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Gürtler Hans: Der Freispruch Pöffel. Auf Grund des stenographischen Protokolls aktenmässig dargestellt. — Verlag Moritz Perles. Wien, Leipzig, 1929. Str. 138.

Dne 19. junija 1928. je ustrelil novinar Pöffel novinarja Wolfa v razpravni dvorani okrajnega sodišča Hietzing na Dunaju. Porotniki so soglasno potrdili vprašanje na umor, z 9 proti 3 glasovom pa vprašanje, ali je ravnal tedaj v duševni zmedenosti. Baš ta primer je bil povod, da je vsled splošnega ogorčenja novinarstva justično ministrstvo sklenilo predložiti parlamentu predlog, da se porota nadomesti z velikim skabinjskim sodiščem. Izdajatelj oznanjene knjige, ki je bil eden izmed zagovornikov, hoče dokazati, da je bilo tisto ogorčenje umetno, neupravičeno. Podal je v uvodu nekaj lepih misli o delovanju zagovornika, v glavnem delu pa izvod iz stenografičnega protokola porotne razprave. Redakcijske prevode je opravil — zagovornik. Na mnogih mestih bi radi videli popolna izvajanja. Resumé predsednikov je sploh izostal. Ipak je knjiga zanimiva, ker kaže, s kakšnim aparatom more spreten zagovornik operirati pred porotniki, da se doseže uspeh. Razen tega pa je knjiga eklatanten dokaz, da treba v moderno kazensko pravo uvesti pojem zmanjšane vračunljivosti.

Dr. Metod Dolenc.

Dr. Höpler — dr. Lelewer: Rechtsfälle aus dem Strafrecht und dem Strafprozessrecht. Verlag von Moritz Perles, Wien und Leipzig. 1929. Str. 174.

Profesor dunajske univerze, procesualist dr. Petschek se je lotil izdajanja praktičnih primerov za slušatelje in pripravnike pravniških poklicev. Delo je zamišljeno v velikem obsegu; bo pet zvezkov, ki bodo imeli vsak po več oddelkov. Doslej je izšel od drugega zvezka drugi oddelek o meničnem in čekovnem pravu, in pa od tretjega zvezka prvi oddelek o civilnosodnem postopanju, slednjič pa naznanjeni 4. zvezek. Primeri niso spravljani v noben sistem. Glede rešitve primerov ni nobenega migljaja.

Tako postopajo tudi druga enaka dela, n. pr. Stoosovi *Strafrechtsfälle für Studierende*. Novo je, da se tu pa tam stavi kakšno izrečno vprašanje »kaj je storiti?«, »kakšna odločba višje instance bo pravilna?« itd. Naša sodba je, da je zbirka uporabna predvsem za take pravnike, ki so že absolvirali vseučiliščne studije; za slušatelje na univerzi pa nudi komaj dvajsetino primerov, ki bi jim mogli biti kos. Zbirka se nanaša na avstrijsko pravo.

Dr. Metod Dolenc.

Revue générale de Droit International Public 1929, štev. 1—2.

Šesta panameriška konferenca 21 ameriških republik, ki se je vršila januarja 1928 v Havani, se more ponašati iz lepimi uspehi, ker je bilo podpisanih mnogo pogodb, sklepov in predlogov iz mednarodnega javnega in zasebnega prava. Tako so te države med drugim obsodile napadalno vojno, se odrekle vojni kot sredstvu narodne politike (kar je brez dvoma mnogo vplivalo, da se je pol leta kasneje podpisal v Parizu tkzv. Briand-Kelloggov pakt). Nadalje so napredovale priprave za kodifikacijo mednarodnega javnega in zasebnega prava in sklenilo se je ustanoviti ameriški institut za intelektualno sodelovanje ter sklicati v kratkem konferenco, na kateri naj se podpišejo mednarodne pogodbe o posredništvu in obveznem razsodništvu. Važnosti te konference je pripisovati, da je večina člankov te številke posvečena problemom, ki so se obravnavali na šesti panameriški konferenci. Tako nam Whitton podaja splošen pregled problemov, o katerih se je razpravljalo na tej konferenci. G. Guerrero piše o vprašanju intervencije države v notranje zadeve druge države; M. Sibert dokazuje, da Panameriška Unija ni pristojna v političnih in gospodarskih vprašanjih in da se tudi havanski konferenci ni posrečilo ustvariti močnejše kontinentalne organizacije, ki naj bo člen bodoče svetovne organizacije; Ruiz Moreno nam kaže vlogo in delovanje Argentine na havanski konferenci; M. Cruchaga razgrinja bilanco uspehov in neuspehov vsled dosedanjih panameriških konferenc (prva se je vršila l. 1889 v Washingtonu). — V isti številki te ugledne revije razpravlja Gabriele Salvioni o razmerju med izrekom o pristojnosti in izrekom o temelju v mednarodnem pravosodstvu; E. Bruel o danskih morskih ožinah s stališča meddržavnega prava; P. Palewski pa je napisal posmrtnico odličnemu poljskemu diplomatu in pravniku Josipu Blociszevskemu.

V zadnji (9.) številki Lapradellove *Revue de droit international* podaja predsednik Instituta za meddržavno pravo James Brown Scott načrt zborovanja, ki ga bo ta institut priredil letos v oktobru v New Yorku. Povodom podpisa lateranskih pogodb, s katerimi se je dolgotrajno nasprotje med katoliško cerkvijo in italijansko državo odstranilo, sta izšla dva temeljita članka, in sicer izpod peresa R. P. Yves de la Brière (Rimsko vprašanje in lateranska pogodba) in L. Le Fur (Sveta Stolica in meddržavno pravo). A de Lapradelle, ustanovitelj te, šele tretje leto izhajajoče odlične revije, razpravlja o češkoslovaški agrarni reformi pred mešanin arbitražnih sodiščem. J. Spiropoulos

kritizira najnovejše doktrine o elementih, ki tvorijo obvezno moč meddržavnega prava, A. W e g e r d t, min. svetnik nemškega prometnega ministrstva, podaja stališče Nemčije k mednarodni konvenciji o zračnem plovstvu od 13. oktobra 1919.; Fraser poroča o načrtu Instituta za meddržavno pravo, kako naj se pravno uredi obrežno morje za časa miru. S polja meddržavnega kazenskega prava je silno zanimiv članek Pelle o novem mednarodnem deliktu propagande v prilog napadalne vojne. 229 čl. načrta za rumunski kazenski zakonik določa zaporno in denarno kazen za vsakega, ki z določenimi sredstvi vpliva k temu, da bi rumunska država napovedala napadalno vojno. Sicer je uporaba teh določb vsled načela reciprocitete odvisna od zadržanja drugih držav, vendar je gotovo, da bodo države, ki so odkrite pristašnje svetovnega miru, sledile danemu zgledu (ki je v svetovni zakonodaji prvi svoje vrste) in da bodo z notranjo državno zakonodajo, zgrajeno na teh in sličnih načelih še temeljiteje in uspešneje pripomogle k ohranitvi mirnega sožitja vseh narodov in držav — kot pa s sklenitvijo meddržavnih pogodb v isti namen.

Bulletin mensuel de la Société de Legislation comparée prinaša v 1—3. številki med drugim poročilo Caloyannija o izenačenju meddržavnega kazenskega prava, ki je bilo podano na mednarodnih konferencah v Varšavi in Rimu in čemur so dodani načrti, sprejeti na obeh konferencah. Carre de Malberg razpravlja o razliki med zakoni v materialnem in formalnem smislu ter o pojmu zakona po weimarski ustavi. Prav posebno pa nas zanima članek našega rojaka Ž. Perića o glavnih značilnih potezah Vidovdanske ustave. Pisateli, znani profesor beogradskega vsučilišča, ki je od 19. do 25. julija l. l. predaval na Akademiji mednarodnega prava v Haagu o meddržavnem zasebnem pravu po doktrini in praksi v Jugoslaviji, končuje s tem lansko leto v reviji začeto razpravo o političnih temeljih jugoslovenske države in dodaja kratek oris pravic in dolžnosti posameznika.

Revue international de Droit pénal, 1929, št. 1. Obsojenci, ki so bili kaznovani z odvzetjem telesne prostosti in po prestani kazni izpuščeni na svobodo, so čestokrat vsled vladajočih socialnih prilik zopet prekršili pravne predpise. Da se temu zlu odpomore, si je Svet vodstva mednarodne asociacije za kazensko pravo nadel nalogo, poučiti se o načinu, kako se obsojenci v različnih državah po prestani kazni izpuščajo na prosto. Tako prinaša ta številka vprašanja, ki so naslovljena vsem onim, ki imajo vpogled v ta problem (n. pr. kdaj in v kakem materialnem stanju je obsojenec izpuščen, je li kaj poskrbljeno, kako naj se preživlja itd.). Poleg statuta Mednarodnega urada za izenačenje kazenskega prava čitamo razpravo prof. Rouxa o ev. mednarodnem kasacijskem sodnem dvoru in ameriškega vsuč. prof. A. Levitta iz 10 daljših členov sestavljen načrt meddržavnega kazenskega zakonika, o čemer se bo razpravljalo z drugimi načrti na letošnjem drugem Mednarodnem kongresu za kazensko pravo v Bukarešti. En. Altavilla razmotriva

vprašanje novega kazenskega zakonika s pozitivističnega stališča; Ed. Nemark nam podaja sliko o sistemu kaznovanja tekom prvih desetih let nove poljske države, nakar revija priobčuje nastopno predavanje prof. M. G. B. de Mauro o načinu, kako naj se organizira sistem kaznovanja.

Revue de droit international privé nam nudi v svoji 1. številki 1929 razpravo J. Champcommunal o pravnih sporih, nastajajočih vsled dejstva, da imata zakonca vsak drugo državljanstvo bodisi že po poreklu bodisi zato, ker je eden zakonec pridobil tekom zakonskega življenja drugo državljanstvo. M. E. Salem piše o novem zakonu o turškem državljanstvu od 1. januarja 1929, ki temelji na načelu ius sanguinis, dasi ius soli igra še veliko vlogo. O mednarodnih učinkih prisilnega tečaja in o grškem pravosodstvu je napisal kratko razpravo C. Ténékidès oziraje se posebno na francosko pravosodstvo.

Revue internationale de la théorie du droit, 2. zv. III. letnika (1929). Na prvem mestu je Roger Bonnard napisal osmrtnico pred kratkem umrlemu znamenitemu francoskemu pravniku Leonu Duguitu. Omenjena so najvažnejša njegova dela in očitane značilne pomembnosti njegove doktrine, ki je rajnkega postavila med največje sodobne pravnike. Wl. Malianik obravnava nujnost kot edin predmet znanosti in njen pomen za praktično jurisprudenco.

Tudi v 1. številki letošnje *Revue du Droit public et de la Science politique* (Jéze) je R. Bonnard očrtal bistvene poteze Duguijeve doktrine, nakar je objavljena daljša razprava M. Ch. Blaevoet-a o posegu v zasebno lastnino ob priliki javnih del.

V 1. številki *Revue d'Histoire de la Guerre Mondiale* čitamo članek A. Ganema o zgodovinski vrednosti diplomatskih listin in študijo M. Geceviča o Brestlitovskem miru l. 1918.

Tudi v Haagu izhajajoči tromesečnik *Bulletin de l'Institut intermédiaire international* prinaša v aprilski številki na prvem mestu osmrtnico nedavno umrlemu odličnemu mednarodnemu pravniku Francozu Andre Weissu, ki je bil podpredsednik Mednarodnega sodnega dvora v Haagu (P. Govaere). Nato je nanizana jako bogata kronika vseh dogodkov, ki so mednarodno pomembni, počenši od Litvinovega protokola do zadnjih važnih svetovno političnih sprememb na Kitajskem. Sledijo oris delovanja Društva Narodov v zadnjem času, nekoliko primerov iz mednarodnega pravosodstva, lateranski dogovori, svetovne aktualnosti, seznam komisij za mednarodno spravo, pregled diplomatskih odnošajev in sklenjenih mednarodnih pogodb i. dr.

Revue de Droit International de Sciences Diplomatiques et Politiques (A. Sottile). Ženeva prinaša v letošnji prvi številki članek L. de Montluca o washingtonski konvenciji o razsodništvu in posredništvu, razpravo Barthélemy de Geöcze o čl. 250. trianonoske mirovne pogodbe in sicer o pristojnosti Mešanih arbitražnih sodišč v primeru, da so na-

sledstvene države bivše avstro-ogrske monarhije ustavile plačo vsem onim bivšim ogrskim uradnikom, ki so po razsulu in do 26. julija 1921. l. (ko je stopila trianonska mir. pogodba v veljavo), odklonili položiti prisego zvestobe novim državnim poglavarjem. Komite strokovnjakov, ki ima nalogo pripraviti kodifikacijo mednarodnega prava, se je med drugim bavil tudi z vprašanjem, v koliko je država odgovorna za škodo, povzročeno na njenem ozemlju tujim osebam in imetju. K temu problemu zavzema brnski profesor Sedlaček svoje stališče in priporoča, da se zaščita življenja in prostosti uredi na ta način, da se tozadevne določbe uvrstijo v regionalne razsodniške pogodbe.

Dr. Ivan Tomšič.

Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929. Izdal rektorat univerze kralja Aleksandra Prvega v Ljubljani. 1929. Str. 533.

Ob desetletnici svojega obstoja izdala je ljubljanska univerza omejeno knjigo, razkošno opremljeno publikacijo, ki prinaša v besedi in sliki opis našega najvišjega znanstvenega zavoda v vseh podrobnostih, njemu priklopljenih ustanov in podatke o izvršenem delu na njem. V knjigo uvaja zanosni rektorjev uvod o ideji in pomenu slovenske univerze, jedro cele knjige pa je 229 velikih strani obsegajoča razprava Janka Polca: »Ljubljansko višje šolstvo v preteklosti in borba za slovensko univerzo.« Tu nam razgrinja pisatelj zgodovino več kakor tri dolga stoletja trajajoče borbe za slovensko univerzo s trenutnimi uspehi, ki jih je narod dosegel, pa so mu vsled neugodnih razmer bili zopet iztrgani. Taki, uspeh zaznamujoči borbeni viški v preteklosti so bili ustanovitev jezuitskega kolegija l. 1604, ki je bil enako organiziran kakor kolegiji v Gradcu, Olomucu in Innsbrucku, ki so bili tekom 16. in 17. stoletja povzdignjeni v prava vseučilišča. Drugi višek znači univerza v Ljubljani za časa francoske Ilirije, tretji slovenska pravna predavanja v Ljubljani in Gradcu 1848. in 1849. leta. Potem se pa nadaljuje v klenih besedah opis vseh prizadevanj in naporov naših politikov in znanstvenikov ob stalnem podpiranju najširših slojev naroda za občenarodno zahtevo, ki je bila končno uresničena z zakonom o ustanovitvi ljubljanske univerze od 23. julija 1919. Kdor bo prečital ta zgodovinski oris, in bo videl, koliko najboljših moči naroda je zaposlovala ta borba, bo tudi razumel, da je treba drago pridobljeno čuvati in da za to ni noben napor prevelik. Janku Polcu pa moramo biti hvaležni, da je ogromno gradivo zbral in ga nam podal v jeziku, ki že sam razodeva vzvišeno nalogo, ki si jo je avtor zastavil.

Dr. R. S.

Dr. Šuman Janko: Der Schutz des industriellen Eigentums in Jugoslawien. Carl Heymanns Verlag. Berlin. 1929. Str. 207. Cena 8 M.

Predsednik uprave za zaščito industrijske svojine v Beogradu prinaša v tej knjigi točen nemški prevod našega zakona o zaščiti industrijske svojine in sicer v obliki, kakor ga je dobil po delni novelizaciji l. 1928, z izdanimi pravilniki in meddržavnimi pogodbami. V uvodu pa je prikazana geneza zakona samega in so naznačene v letu 1928 uza-

konjene izpremembe. Delo bo tujcem vsekakor dobro služilo in zasluži zato popolno priporočilo.

Dr. Bajič Stojan: Izvršba na prejemke zasebnih nameščencev. Zveza društev privatnih nameščencev. Ljubljana. 1929. Din 10. Str. 24. Posebni odtis iz Organizatorja.

D. Rauscher K.: Polská kodifikační komise a její unifikální snahy r. 1919—1929. Samozaložba. Bratislava. 1929. Str. 52.

Dr. Ogrin Franc: Državoznanstvo. Samozaložba. Ljubljana. 1929. Str. 160.

Razne vesti.

V Ljubljani, meseca novembra 1929.

Dr. Majaron — sedemdesetletnik. Dne 12. decembra t. l. izpolni načelnik društva »Pravnika« sedemdeset let svojega življenja. Ni potreba ob tej priliki opozarjati na velike zasluge jubilarja, saj so bile te priznane že od vseh strani; osobito tekom letošnjega leta. Opomnimo le, da je dr. Majaron več kot polovico svojega življenja posvetil tudi našemu društvu od ustanovitve naprej in mu bil zvest prijatelj, podpornik in voditelj do današnjega dne. Naj prejme zato iskrene čestitke društva »Pravnika« in naj gleda še dolgo na uspehe svojega neumornega, požrtvovalnega delovanja!

Kronika društva »Pravnika«. Z ukazom Nj. V. kralja z dne 3. junija 1929 št. 43822 so bili odlikovani funkcionarji društva »Pravnika« in sicer načelnik dr. Majaron Danilo z redom Belega Orla 5. vrste, načelnika namestnik Bežek Božidar z redom Sv. Save 3. vrste in tajnik dr. Sajovic Rudolf z redom Sv. Save 4. vrste. — Povodom izmene imena naši kraljevini je poslalo društvo Nj. V. kralju tole brzojavko: »Društvo Pravniki v Ljubljani iskreno pozdravlja Kraljevino Jugoslavijo in novo upravno razdelitev.« — Koncem meseca novembra je bilo v društvu dvoje predavanj. Predaval je obakrat gd. rektor dr. Dolenc Metod o novem kazenskem zakoniku in sicer dne 27. novembra: »Praktični prikaz določb o tatvini in utaji«, dne 30. novembra: »Praktični prikaz določb zoper življenje in telo.« — Društvu so pristopili naslednji novi člani: sodnik okrožnega sodišča dr. Kranjc Milko v Ljubljani, sodnik okrajnega sodišča Baričevič Jože v Cerknici, odvetnika dr. Wigele Zdravko v Beogradu, dr. Novačan Anton v Celju, odvetniški kandidati: Dr. Derencin Marijan v Zagrebu, dr. Kamusić Joso v Ljubljani, dr. Mejak Ervin v Celju, Miličič Stipe v Zagrebu, notarski kandidat dr. Pehani Beno v Kamniku, pravni pripravniki Tratnik Vatroslav v Celju, Caratan Jure v Sarajevu, dr. Gorup Milan in dr. Obrhan Adolf, oba v Mariboru.